

Bogusław Regulski, wiceprezes zarządu Izby Gospodarczej CIEPŁOWNICTWO POLSKIE |

JAK ZWIĘKSZYĆ EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNĄ W CIEPŁOWNICTWIE?

Szeroko rozumiana poprawa efektywności energetycznej dotyczy nie tylko branży energetycznej, ale również sektora ciepłowniczego, który przez ostatnie prawie 20 lat podlega procesom restrukturyzacji. Jest więc niemal pewnym, iż przedsiębiorstwom ciepłowniczym działającym w Polsce nie zabraknie determinacji we wprowadzaniu nowych efektywnych rozwiązań. Istnieje jednak konieczność, by funkcjonujące i przygotowywane w naszym kraju procesy legislacyjne nie mogły wciąż opóźniać się w stosunku do terminów określonych w dyrektywach. Polskie rozwiązania, pozostając w zgodzie z unijnymi, powinny dawać szansę na rozwój sektora, również poprzez kompleksowe ujmowanie tematów, w tym przypadku efektywności. Przy tak interdyscyplinarnym zagadnieniu resortowe spojrzenie na różne dziedziny prowadzi do rozwiązań niekiedy wykluczających się, a prawie zawsze utrudniających pełne wykorzystanie możliwości rozwojowych.

Uregulowania krajowe

Celem projektu ustawy o efektywności energetycznej jest – oprócz poprawy efektywności energetycznej i oszczędnego gospodarowania energią – uzyskanie do 2016 r. oszczędności energii finalnej w ilości nie mniejszej niż 9% krajowego zużycia tej energii w 2007 r. Projekt ustawy obejmuje nie tylko odbiorców końcowych, ale również obszar wytwarzania i przesyłu. Wprowadza złożony system „białych certyfikatów” i nie implementuje innych możliwych mechanizmów, np. dobrowolnych umów. Nie odnosi się również do zmiany filozofii w działalności energetycznej, np. w zakresie usunięcia barier regulacyjnych. Projekt wprowadza jednak system kar pieniężnych na przedsiębiorstwa nierealizujące obowiązku uzyskania i umorzenia świadectw lub uiszczenia opłaty zastępczej.

Warto zwrócić uwagę na zagadnienia wymagające nowych regulacji, a na podkreślenie zasługują m.in.: opracowanie nowej ustawy Prawo energetyczne wraz z wprowadzeniem nowego modułu regulacji, opracowanie i wdrożenie rządowego programu rozwoju Kogeneracji, wprowadzenie jakościowych uregulowań prawnych w odniesieniu do planowania energetycznego realizowanego przez gminy oraz znowelizowanie ustawy o odpadach w kierunku ułatwienia ich termicznego wykorzystania i dostosowania do systemu REACH.

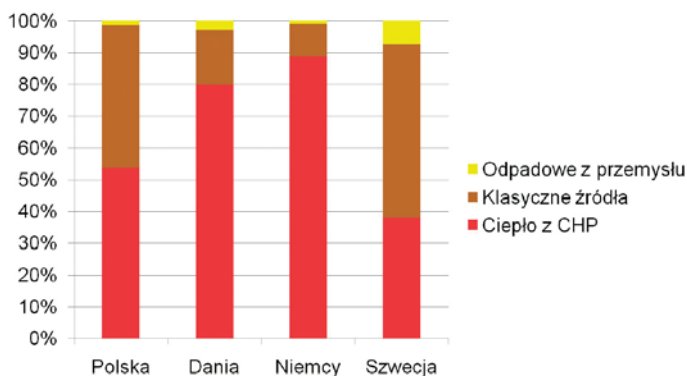
Wytwarzanie ciepła dla potrzeb systemów ciepłowniczych

Głównymi obszarami poprawy efektywności w ciepłownictwie jest wytwarzanie ciepła przede wszystkim poprzez rozwój skojarzonego wytwarzania energii elektrycznej i ciepła, stosowanie energii odnawialnej tj. energii słonecznej, geotermalnej, biomasy, czy biogazu, obniżenie strat w przesyłaniu i dystrybucji ciepła, obniżenie zużycia ciepła przez budynki. Warto zwrócić uwagę na możliwość drastycznego ograni-

czenia emisji w procesie produkcji ciepła również poprzez stosowanie paliw niskoemisyjnych.

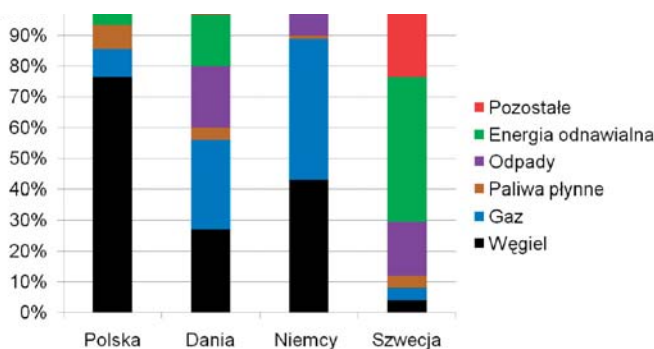
Mierząc wolumen produkcji ciepła, udział wysokosprawnej kogeneracji jest przyzwoity, jednak w małej liczbie instalacji, gdyż mniej niż w 20% instalacjach produkujących ciepło dla systemów ciepłowniczych. Producenci ciepła zamierzają dalej rozwijać kogenerację i mają na to wszelkie warunki poza efektywnymi systemami wsparcia.

W Polsce panuje monokultura węgla, która nie pasuje do wzrastających wymagań ekologicznych. Nie widać mechanizmów skutecznego i efektywnego wdrażania energii odnawialnej do ciepłownictwa. Polityka energetyczna Polski nie zauważyła problemu zaopatrzenia w ciepło. Trwa walka o zaopatrzenie w ciepło. Trwa walka o zaopatrzenie odpadów komunalnych dla celów zaopatrzenia w ciepło.

Rys. 1. Wytwarzanie ciepła dla potrzeb systemów ciepłowniczych - jak?

Źródło: District Heating and Cooling Country by country - Euroheat&Power 2009

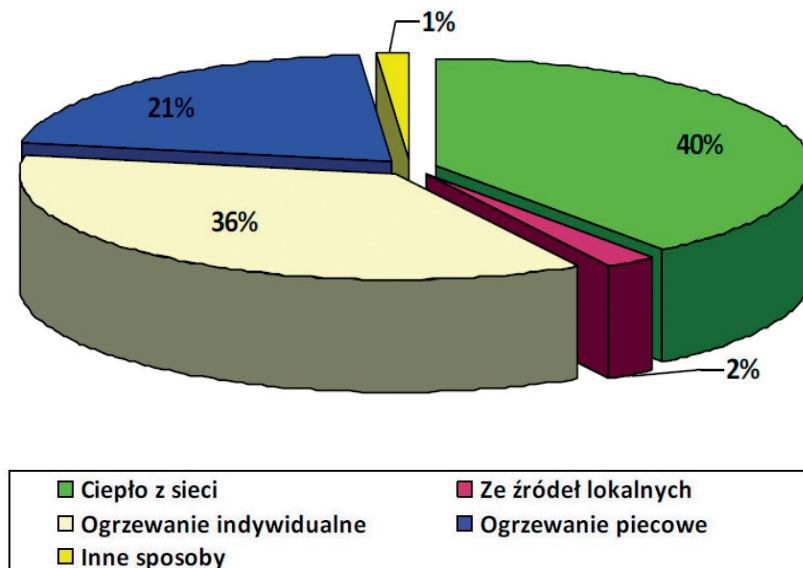

Rys. 2. Wytwarzanie ciepła dla potrzeb systemów ciepłowniczych - skąd?

Źródło: District Heating and Cooling Country by country - Euroheat&Power 2009

Problem emisyjności

Obecnie trwa dyskusja w jaki sposób uda nam się wynegocjować lepsze od tych zakładanych obecnie warunków np. respektowania dyrektywy nt. handlu emisjami, czyli rozdzielenia uprawnień do emisji CO₂. Różnica pomiędzy polskim wskaźnikiem emisyjności, a krajami skandynawskimi wg Euroheat&Power 2009 to rząd kilku wielkości. Odpłatne nabywanie uprawnień do emisji CO₂ od 2013 r. skutkować będzie podwyżką kosztów wytwarzania ciepła, a przyjęcie benchmarkingu gazowego dla przyznawania darmowych uprawnień do emisji jeszcze dodatkowo to powiększy. Na to nakłada się również strach ciepłowników przed dyrektywną IED, związanej z kolejnymi emisjami siarki, azotu i pyłów. Dużym źródłem spalania dla emisji SO₂, NO_x i

Rys. 3. Struktura form zaopatrzenia gospodarstw domowych w ciepło ogółem*

*Mieszkania 2002 Narodowy Spis Powszechny - GUS 2003

pytów staje się komin od 50 MW. Próg uzyskiwania pozwolenia zintegrowanego zostanie obniżony do 20 MW, również w kominie. Szanse na zrealizowanie projektu w ciepłownictwie będą wtedy, gdy na zaopatrzenie w ciepło popatrzymy kompleksowo. Nie powinniśmy się bać nałożenia na nas równych reguł jeśli chodzi o realizowanie celów związanych m.in. z redukcją emisji. Nie powinniśmy przerzucać ciężaru odpowiedzialności tylko na jedną ze stron. Urzędnicy wprowadzają nowe uwarunkowania, a przedsiębiorcy powinni się do nich dostosowywać. W przypadku zaopatrzenia w ciepło również powinno to tak działać.

■ Przesył i dystrybucja

Sukcesem naszego polskiego ciepłownictwa jest to, że my nie mając tak naprawdę środków na realizację celu, jakim jest np. poprawa efektywności, doczekaliśmy się całkiem niezłego wyniku na przestrzeni ostatnich kilku lat. Brakuje nam jednak systemowego rozwiązania w zakresie przebiegu infrastruktury ciepłowniczej, czyli aspekt czysto majątkowy. Duże są również roszczenia finansowe właścicieli nieruchomości.

Są to bardzo poważne problemy, które bardzo poważnie wpływają na jakość świadczenia usług związanych z przesyłem i dystrybucją ciepła oraz na funkcjonowanie efektywnych systemów ciepłowniczych. Niestety, dalej obserwujemy pasywną postawę samorządów terytorialnych w zakresie rozwoju usług zbiorowego zaopatrzenia w ciepło, związanego z planowaniem energetycznym. Dużym problemem jest również brak wizji biznesowej społecznych właścicieli majątku ciepłowniczego.

■ Wykorzystanie ciepła – problem ilości

Szacuje się, że średni wskaźnik sezonowego zużycia energii na cele ogrzewania dla całej masy budowlanej w Polsce wynosi obecnie około 170 kWh/m²rok. Jednak obecne technologie pozwalają na powszechne uzyskanie wskaźników zużycia energii na poziomie 60-80 kWh/m²rok. Wolumen poprawy efektywności wykorzystania ciepła do ogrzewania we wszystkich gospodarstwach domowych może sięgnąć nawet 100 PJ rocznie. Dlatego można uznać, że rynek ciepła może zredukować się nawet o połowę.

■ Dylemat równowagi konkurencyjnej

Przedsiębiorstwa ciepłownicze funkcjonują w otoczeniu konkurencji. Moim zdaniem – brak równych reguł może sprowadzić działalność systemów ciepłowniczych na margines, dlatego gdyż obecnie najważniejszym jest osiągnięcie prostego efektu w postaci pytania „za ile?”. Decyzje te podejmujemy bardzo często pochopnie i często realizujemy bezmyślnie.

■ Zbiorowe zaopatrzenie w ciepło

Warto pamiętać o tym, że nie jesteśmy jedyni na rynku jeśli chodzi o zaopatrzenie w ciepło. Gdyby ciepło z sieci było powszechnie, myślę, że nie byłoby problemem spełnienie wszystkich wymagań Pakietu. Jeśli dostawa ciepła systemowego nie będzie odpowiadała odbiorcom z różnych względów (przede wszystkim ekonomicznych), to nastąpi ich „ucieczka” do obszaru, gdzie jak na razie, ani przepisy unijne ani krajowe nie nakładają na wytwarzanie ciepła na małą skalę większych obostrzeń ekologicznych. Skutkuje to tym, iż koszty pokrywania potrzeb na ciepło w tej sferze są po prostu niższe.

■ Podsumowanie

Musimy dopilnować, aby efekt końcowy nie doprowadził do dewastacji istniejącego potencjału technicznego i ekologicznego, a także trwałej utraty możliwości racjonalnego gospodarowania energią, gdyż staniemy przed faktem trudnego do zdefiniowania impulsu kosztowego oraz problemu z dotrzymaniem zobowiązań ekologicznych. Jest to ważna kwestia, biorąc chociażby pod uwagę fakt, że Komisja Europejska, tworząc dyrektywę o rozwoju infrastruktury liniowej, wskazuje, że systemy ciepłownicze są i będą bardzo ważnym elementem dla realizacji celów w zakresie Pakietu klimatycznego i celów związanych z ochroną środowiska. □